

BODA József**A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története**

A rendvédelmi békefenntartás története a XIX. század végéig nyúlik vissza. Magyar katonák, tengerészek és csendőrök segítették a nemzetközi válságkezelést Mexikóban, Kínában, Krétán és a Balkánon az eltelt két évszázad során. Jelenleg is több mint ezer magyar katona és félszáz rendőr őrzi a békét a világ négy földrészén.

A személyügyi kérdések lelkiismeretes kezelése, az állomány megfelelő kiválasztása, felkészítése, a róluk és hozzátartozóikról való sokrétű gondoskodás nagyon fontos teendő valamennyi misszió esetében. A katonai válságkezelő tevékenységek során ezeket a feladatokat az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában a közös hadügyminisztérium és a csapatok személyügyi szolgálata, később pedig a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium és Honvéd Vezérkar Személyügyi Szolgálata látta el. A rendvédelmi szervezetek tekintetében ez a feladat napjainkban a Belügyminisztérium Személyügyi Főosztályára legújabbán pedig az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumra, valamint a rendvédelmi szervezetek személyügyi szolgálataira hárul. A missziós pályázatok rendszere már átalakult ugyan, azonban még sok esetben előfordul, hogy valamilyen oknál fogva nem jutnak el az érintett kapitányságokra, igazgatóságokra, őrsökre. A felkészítés a nemzetközi elvárások szerint az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központban (IRM NOPVK) folyik. Az állomány külszolgálatra vezénylése a hatályos törvények alapján kormányhatározattal történik. A missziók során a személyügyi munkatársaknak lehetőségük van az állomány meglátogatására, ellenőrzésére. Hazatéréskor általában ünnepélyes fogadtatás és elismerések várják a kiemelkedő teljesítményt nyújtó kollégáinkat. A munkahelyre és a családba történő visszailleszkedést speciális program segítségével, szakemberek bevonásával a IRM NOPVK végzi.

A katonai békefenntartás kialakulása, a személyi állomány kiválasztása, felkészítése.

A békefenntartás a magyar rendvédelmi szervezetek számára nem új keletű feladat. Történelmi kutatások alapján bizonyítható, hogy magyar rendvédelmi erők részt vettek a Krétán 1897–1898-ban lezajlott béketeremtő akcióban.¹ A görög és török fél közötti összecsapások megakadályozására a hat európai nagyhatalom (brit, francia, német, olasz, orosz, osztrák) közös béketeremtő missziót hozott létre. Az osztrák-magyar kötelék kilenc hajóból állt. A nemzetközi erők főhadiszállását az Izzeddin-erődben rendezték be, parancsnoka pedig az Osztrák-Magyar Monarchia képviselője, Theodor SKERI, Edler VON SCHMIDTHEIM sorhajóhadnagy lett.

Március 1-vel a nagyhatalmak döntöttek a sziget közigazgatásának az átvételéről és a magyar származású PINTÉR Gyula konzult bízta meg ezzel a feladattal. A béketeremtéssel kapcsolatos feladatokat áprilistól szárazföldi csapatok vették át a tengerészekről. A Monarchiát a császári és királyi 87. gyalogezred trieszti II. zászlóaljja képviselte. A zászlóalj rendvédelmi feladatait járőrözéssel, ellenőrző-átvezető pontok telepítésével látta el a görög–török csapatokat elválasztó egy kilométeres sávban. Feladatul kapták még a fegyverszünet megkötése után a török szabadcsapatok és a görög felkelők fegyvereinek begyűjtését, amit sok esetben csak erő alkalmazásával voltak képesek végrehajtani. Augusztus 12-vel nemzetközi katonai bíróság alakult, alárendeltségében katonai rendőrökkel. Az osztrák-magyar kontingens két katonai rendőri alegységet hozott létre Kissamóban és Apokornóban. A helyzet normalizálódása után 1898. április 12-én PINTÉR Gyula átadta a kormányzói feladatokat a sziget újonnan kinevezett török kormányzójának DZSEVAD pasának.

Magyar tengerészek részt vettek az úgynevezett kínai boxer-lázadás megfékezésében, és azt követő békefenntartói misszióban, 1900–1914 között. Az Osztrák-Magyar Monarchiát a *Zenta*, a *Mária Terézia*, az *Erzsébet* és az *Aspern*² cirkálók képviselték, majd a helyzet normalizálódása után a *Szigetvár* cirkáló váltotta fel őket. Az érintett hatalmak (Amerikai Egyesült Államok, Belgium, Franciaország, Hollandia, Japán, Olaszország, Oroszország, Osztrák-Magyar Monarchia) nemzetközi haderőt állítottak fel. A szárazföldi kötelékben az Osztrák-Magyar Monarchia részéről három tengerészgyalogos különítmény vett részt. Az első osztag feladata Pekingben a nagykövetségek védelme volt. A második különítmény Tiencsinben a város közepén húzódó osztrák-magyar zónában tartotta fenn a rendet a melléje rendelt 80 kínai rendőr segítségével. A harmadik csoport Takuban a vasútállomás biztosítását kapta feladatul. A harcokban egy tengerész zászlós és hat magyar tengerész vesztette életét. A békefenntartó misszió egészen az első világháború kitöréséig tartott. A tengerészgyalogos századot két évente októberben váltották. Az *Erzsébet* cirkáló 1904-ben, 1908-ban és 1912-ben visszatért Kínába. Ott érte a háború kitörésének híre is.

Az első „modern” rendvédelmi békemisszióra a Balkánon 1903-1909 között került sor. 1903 közepére általános etnikai és polgárháború alakult ki a megszálló török hadsereg és az albán, bolgár, görög, macedón, montenegrói és a szerb népesség között. A Török Porta 1903, november 6-án elfogadta az I. Ferenc József osztrák császár és apostoli magyar király, valamint II. Miklós orosz cár javaslatát a békés rendezésre. December 12-én a terület (Koszovó, Macedónia, Montenegro) polgári adminisztrációja vezetőjévé ritter Heinrich Müller VON ROGHOJ császári és királyi udvari tanácsost, nevezték ki. A török csendőrség is osztrák parancsnokot kapott gróf Johann SALIS-SEEWIS vezérkari alezredes személyében. A három vilajetet csendőr kerületekre osztották fel. Az osztrák-magyar csoport – amely hat főből állt – Koszovóba került. A csendőr kerülethez 23 szárnyparancsnokság és 82 őr tartozott. A kerületben 277 török csendőr szolgált. A nemzetközi ellenőrzéssel működő csendőrség feladata a vidék közrendjének biztosítása, a fegyveres csoportok felszámolása volt. 1904 szeptemberére, az osztrák-magyar tisztek száma 12 főre emelkedett.

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak a misszióban történő részvételére az Osztrák-Magyar Monarchia kiegyezési törvényében foglaltakból fakadóan kerülhetett sor.³ A kiegyezési törvény rögzítette, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia olyan államalakulat, amelyben a két társország bizonyos ügyeit közösen intézi. A közös ügyek csoportjába tartoztak a Pragmatica Sanctio-ból származtatott ügyek (külügy, hadügy és a finanszírozásukra szolgáló pénzügy) továbbá a hitelügy, valamint a vám- és kereskedelmi szövetség, gazdasági szerződések külállamokkal, közvetett adózás, vasút, hajózás és posta ügyek. Ez utóbbiakat nevezték dualisztikus ügyeknek. A dualisztikus ügyek esetében lehetőség nyílt az együttes rendezés mellett a két társország önálló, egymástól független intézkedésére is, ha a társországok egyezkedése meghiúsult.⁴

A hadügy részeként tehát a békefenntartás is a közös ügyek csoportjába tartozó tevékenységek körébe tartozott. E tevékenység megvalósítására nyilvánvalóan a haderő tagjaiból vezényelték a személyi állományt. Ebből fakadóan pedig a rendvédelmi testületek közül azok jöhettek számításba, amelyeknek a személyi állománya katonának minősült. A Magyar Királyságban a központi államhatalom kompetenciájába tartozó rendvédelmi szervezetek közül ide tartozott a Magyar Királyi Nemesi Testőrség, a Magyar Királyi Darabont Testőrség, a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség, a Magyar Királyi Koronőrőrség és a Magyar Királyi Csendőrség.⁵

Ezen testületek közül – a misszióban történő részvétel szempontjából – az érintett testületek létszámából és feladatköréből fakadóan egyedül a Magyar Királyi Csendőrség jöhetett szóba.⁶ A Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya azért felelt meg kitűnően a misszióban előre láthatóan sorra kerülő tevékenységek igényeinek, mert a katonai képzettsége mellett erőteljes rendvédelmi ismeretekkel is rendelkezett, továbbá birtokában volt a polgári hatóságok és a társ fegyveres testületek együttműködése tapasztalatainak.⁷ A Magyar Királyi Csendőrségnek a táborig csendőri szolgálat ellátási kötelezettségei pedig a katonai rendőri szolgálat terén is jártasságot biztosítottak a testület személyi állománya számára.⁸ Ezen lehetőségek és adottságok nyomán került sor az Osztrák-Magyar Monarchia rendvédelmi békemissziójában a magyar csendőrtisztek részvételére. A részvétel több váltásban valósult meg.

A kontingens első váltására 1905. február 9-én került sor. Ekkor már 30 török csendőr tiszt és 650 csendőr szolgált felügyeletük alatt. A második váltást 1906 novemberében hajtották végre. Parancsnokká Ludwig GOIGIAGER ezredes nevezték ki, aki 25 török csendőrtisztet és 902 gyalogos és 91 lovas csendőrt irányított. A harmadik váltásra 1908 tavaszán került sor. Ebben az évben erősen érzékelhető volt az etnikai konfliktusok mellett az ifjútörök mozgalom is, Augusztustól a helyi szabadcsapatok újra akciókba kezdtek. Az osztrák-magyar koszovói csendőrkerület parancsnokság augusztus 26-án a helyi lakosság szimpátiatüntetésétől kísérve hagyta el Üsküb városát. A katonai misszió és a polgári közigazgatás 1909 márciusában hagyta el végleg a missziós területet. A kiküldetés idején az osztrák-magyar vezetésű török csendőrség 25 nagyobb helyi fegyveres ütközetet, és számos kisebb akciót hajtott végre és vizsgált ki.⁹

Jelen voltak a magyar békefenntartók Albániában is, ahol Szkutari védelmében léptek színre 1913–1914 között. 1913-ban a nagyhatalmak a londoni békekonferencián döntöttek az önálló Albánia létrehozásáról. A hat nagyhatalom (Franciaország, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország, Oroszország, Osztrák-Magyar Monarchia) döntött arról is, hogy Szkutari Albániához tartozzon. A montenegrói és a szerb kormány azonban nem tartotta tiszteletben ezen döntést, ezért tengeri blokád és nemzetközi flottademonstrációt hajtottak végre. A Monarchiát a *Ferenc Ferdinánd főherceg*, a *Radetzky* és a *Zrínyi* csatahajó, a *Szent György* páncélos cirkáló, az *Aspern* cirkáló, a *Dianara*, a *Scharfschütze* és az *Ulan* torpedórombolók képviselték. Szkutari megszállására, ezer fős, nemzetközi tengerészgyalogos köteléket állítottak fel. Szkutarit és tíz kilométeres körzetét szállták meg a tengerészek. E feladatra ve-

zényeltek a Monarchia *Radetzky* és *Zrinyi* csatahajóinak személyi állománya köréből jelölték ki. A rendfenntartásra kijelölt 300 főt gróf Otto WELSERSHEIM korvettkapitány vezette. 1913 nyarán szárazföldi csapatok váltották fel a tengerészeket, a már ismert a 87. gyalog ezred IV. zászlóaljja, árkászokkal, géppuskás osztaggal, rádióállomással, egészségügyi osztaggal és csapatvonattal (hadtáp *a szerk.*) megerősítve érkezett a misszió helyszínére (29 tiszt, 480 katona). Feladatuk a városon belüli rend fenntartása volt. Döntés született az albán csendőrség felállításáról és kiképzéséről, amely szintén a nemzetközi kontingens feladatát képezte. Szervezését egy holland csendőrtiszt irányította, az Osztrák-Magyar Monarchiát Josef MAIR százados képviselte. Az albániai misszió az első világháború kitöréséig tartott. Az osztrák-magyar alakulat és vele a német század 1914. augusztus 4-én hagyta el a várost.¹⁰

Ezeket a rendfenntartó feladatokat egészen 1989-ig elsősorban katonai alakulatok, katonai rendőrök és csendőrök látták el

A rendvédelmi békefenntartás kezdete, a kiválasztás és felkészítés.

Az első rendvédelmi békefenntartói feladatra Kongóban került sor 1960–1964 között. Ebben az akcióban ghánai és nigériai rendőrök vettek részt.

Az 1973–1975 között a Vietnamban működő Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottság elsősorban katonai feladatokat látott el, de a misszióban szolgált 600 főből mintegy 120 fő a rendvédelmi szervezetek állományából került ki. Sajnos itt szenvedte el első veszteségét is a magyar rendvédelmi békefenntartás DYLSKI Aurél határőr százados személyében.¹¹

A mai modern rendvédelmi békefenntartás kezdetét 1989-re az Egyesült Nemzetek *namíbiai* átmenetet segítő csoportja /ENSZ UNTAG/ missziójának kezdetére tehető, ahol Magyarország 22 fővel képviseltette magát. A misszióba kerülés alapfeltétele a tárgyalóképes angol nyelvtudás volt. Ez irányú felmérés azonban lehangoló képet mutatott, hiszen a Rendőrség akkori állományából összesen három fő rendelkezett az igényelt nyelvtudással. Ezért a kontingensben az akkori politikai helyzetnek megfelelően nemcsak rendőrök, hanem diplomata és hírszerző tiszt is helyet kaptak. A misszió közel egy évig tartott és összesen 1750 rendvédelmi szakember, úgynevezett „polgári rendőr” vett benne részt, 24 országból.

Az Egyesült Nemzetek Szövetségének /ENSZ/ Rendőrsége az alábbi feladatokat hajtotta végre:¹²

- a dél-afrikai rendőrség által irányított délnyugat-afrikai Rendőri Erők /SWAPOL/ felügyeletét és közvetlen ellenőrzését;
- a nemzetközi megállapodásban rögzítettek ellenőrzését.

A magyar kormányt 1988 végén az ENSZ főtitkára /PEREZ DE CUELLAR/ kérte fel a namíbiai misszióban való részvételre. A kontingens felkészítésére a Rendőrtiszt Főiskolán került sor. A kontingens parancsnoka GÁL Gáspár Tamás nagykövet, a Külügyminisztérium afrikai főosztályának vezetőjét nevezték ki, aki tagja volt a vietnami magyar kontingensnek is. Búcsúztatásukra az osztrák rendőrség felajánlása alapján a schwechati repülőtéren került sor, 1989. április 25-én, az osztrák rendőri kontingenssel közösen. A kontingens parancsnok a magyar kontingens irányítása mellett ellátta a dél-namíbiai körzet ENSZ rendőr főkapitányi beosztását is. Az állomány tagjai pedig ENSZ rendőrállomásokra kerültek, ahol nemzetközi mezőnyben kellett ellátniuk a rendőri megfigyelői és ellenőrzési feladataikat.

Alig telt egy év a sikeres namíbiai misszió után, amikor újabb felkérés érkezett a magyar kormányhoz. Száz magyar rendőr tisztet kértek, a Pol Pot vezette vörös khmerekről hírhedté vált távol-keleti országba, *Kambodzsába*. Ez a vállalkozás az ENSZ történetének addigi legösszetettebb és legnagyobb létszámú nemzetközi akciója volt. Több mint 26.000 fő vett részt benne. Az ENSZ Kambodzsában átmeneti hatalomként működött az alábbi szervezeti felépítésben:

- az ENSZ főtitkár külön megbízottja és törzse irányította a kambodzsai missziót;
- a polgári közigazgatási igazgatóság a központi és a tartományi szintű közigazgatást vonta ellenőrzése alá;
- a katonai kontingens felügyelte a tüzszünet betartását, a fegyveres erők leszerelését, átképzését és a teljes ENSZ állomány biztonságát volt hivatott garantálni;
- az ENSZ polgári rendőrsége feladatul kapta a helyi rendőrség közvetlen felügyeletét, átképzését és a választásokhoz szükséges megfélemlítéstől mentes légkör megteremtését;
- a választási szakértői szervezet, végezte a választásra jogosultak összeírását, a választások megszervezését és lebonyolítását;
- a menekültügyi szervezet feladata a több mint 360.000 – főleg Thaiföldön élő – menekült haza telepítése volt;

- az emberi jogi bizottság és szervezetei végezte az emberi jogi panaszok kivizsgálását, együttműködve az ENSZ rendőrséggel megvalósította az ilyen jellegű bűncselekmények nyomozását is;
- az újjá építési szervezet fontos szerepet töltött be a háborúban szinte teljesen tönkre ment út- és vasúthálózat újjá építésében.

A helyzetet nehezítette, hogy mind a négy politikai párt saját közigazgatással, katonasággal és rendőrséggel rendelkezett. Emellett a Vörös Khmerek szinte már az akció kezdetétől kivonultak Phom Penhnből és nem működtek együtt az ENSZ tagjaival, sőt több alkalommal támadást intéztek ellenük.

A magyar kontingens tagjai az ország tíz tartományában 33 különböző helyen teljesítettek fegyvertelen megfigyelői szolgálatot. Rendőreink nem elszigetelt, jól őrzött katonai táborokban laktak, hanem a helyi lakosságtól bérelt házakban, velük együtt éltek és dolgoztak.

Feladataik voltak: a helyi rendőrség közvetlen ellenőrzése, tanácsadás, a lakosság és a rendőrség lefegyverzése, a fegyverek begyűjtése, menekült konvojok kísérése, menekült táborok őrzése, a járássokba visszatelepült menekültek sorsának figyelemmel kísérése, emberi jogi panaszok, bűncselekmények kivizsgálása, az ellenzéki pártok irodáinak őrzése közösen a helyi rendőrséggel, panaszok, bejelentések fogadása, kivizsgálása, a választási kampány rendőri biztosítása, az összeírás és a szavazás rendőri biztosítása, híradás megszervezése és végrehajtása, a helyi tulajdon és föld viták kezelése.

Az ENSZ rendőrség volt az a szervezet, amely a legmélyebben épült be a helyi közigazgatásba, amelynek révén az ENSZ széles körben ismertté és elismertté vált Kambodzsában. A magyar ENSZ rendőrök a szolgálati feladataik mellett megpróbálták más módon is segíteni a helyi lakosságnak. Hét ezer dollárt adományoztak a saját napi díjukból a Pohm Penhtől negyven kilométerre levő Magyar-Francia-Kambodzsai Barátság Gyermekvárosnak és több helyen ivó kutat, fúrattak a falvak lakosai számára.

A magyar rendőri megfigyelőknek számos veszélyhelyzettel kellett szembe nézniük. Az állomány közel ötven százaléka folyamatosan, biztonsági szempontból különösen veszélyes körülmények között teljesített szolgálatot. Az országban több helyen alakult ki veszélyes övezet. A Vörös Khmer támadások elsősorban közép- és észak-nyugat Kambodzsában jelentettek fokozott veszélyt, a vietnami határtérségben és a Mekong folyó mentén a malária jelentett komoly kockázati tényezőt. A magyar kontingens tagjait négy alkalommal érte fegyveres támadás, de ezek könnyebb sérülésekkel, magyar áldozat nélkül végződtek. Enyhébb lefolyású maláriában a kontingens mintegy negyven százaléka szenvedett.

Az ENSZ kambodzsai missziójában összesen 78 személy, ezen belül 14 ENSZ rendőri megfigyelő vesztette életét, többségük a fegyveres összecsapások és gépjármű balesetek következtében.¹³

Egy évtized távlatából visszatekintve, külön elismerés illeti meg az itt szolgálatot teljesítő magyar rendőröket szakmai és emberi helytállásukért.

A következő misszió újra Afrikába szólította a magyar rendőröket. 1994-ben 20 magyar rendőr teljesített szolgálatot közel egy évig *Mozambikban*, ENSZ zászló alatt. Az országban majdnem húsz éven át polgárháború dúlt, egymillió volt a halottak száma és mintegy két millióan menekültek a szomszédos országokba. Az ország területének hetven százalékat elaknásították. A leszerelt katonák és a lefegyverzett gerillák rablóbandákba tömörülve fosztogattak, a bűnüldözés hatékonysága a rendőrség hiányos felszerelése, alacsony bérezése és a burjánzó korrupció miatt kritikán aluli volt. Nagyon nehézkes volt a helyi rendőrséggel való együttműködés a rendőri vezetők ellenállása miatt.

A rendőri megfigyelők feladatait képezte:

- a helyi rendőrség tevékenységének, létszámának, fegyverzetének, felszerelésének teljes körű ellenőrzése;
- a helyi rendvédelmi szervek tevékenysége során az emberi és polgári szabadságjogok betartásának ellenőrzése;
- szakmai segítségnyújtás;
- panaszok és bejelentések kivizsgálása;
- repülőterek kikötők, határátkelőhelyek rendszeres ellenőrzése;
- az összeírás és a választás előkészítésének, biztosítása;
- politikai rendezvények biztosítása;
- az ellenzéki párt vezetőjének és az ENSZ Főtitkár Különmegbízottjának személyi biztosítása;
- az ENSZ tagjai által okozott balesetek, szabálysértések és esetleges bűncselekmények kivizsgálása.

A helyi rendőrség demokratikus átalakításában, az emberi jogok biztosításában, a technikai felszereltség és a munkavégzés minőségének javításában komoly szerepe volt az ENSZ rendőröknek. A magyar kontingens több mint fele, nyelvi felkészültsége és szakmai ismeretei elismeréseként valamilyen szintű parancsnoki beosztásban szolgált.

Veszélyekkel azonban itt is szembe kellett néznie rendőreinknek. Itt is sor került fegyveres támadásra és használniuk kellett túsztárgyalói tapasztalataikat is. Sajnos a malária komoly veszélyt jelentett, ami a kontingens hetven százalékának okozott betegséget. Több alkalommal mentettek aknasérült is a misszió ideje alatt.¹⁴

Még be sem fejeződött a mozambiki akció, már 1994 decemberében újabb magyar rendőri kontingens kelt útra Afrikába. Ezúttal Angola volt a cél ország, ahol a misszió öt éve alatt 38 magyar rendőr- és határőr tiszt szolgált.

Az életkörülményeket és a veszélyességet figyelembe véve elmondható, hogy ez a küldetés volt a legnehezebb. A rendőri megfigyelők egyesével, egymástól 500–1300 kilométer távolságra, mostoha körülmények között tevékenykedtek. Az elhelyezésre sokszor csak sátrak, vagy romos épületek álltak rendelkezésre. Az ivóvíz és üzemanyag ellátás megoldatlan, az egészségügyi gyorssegély kivitelezhetetlen volt. A híradást nagy teljesítményű műholdas rádiórendszer lett volna hivatott biztosítani, de a folyamatosságát nem sikerült fenntartani. A rendőröket több alkalommal érte gyalogsági támadás a gerillák részéről, az ENSZ főtitkár különmegbízottjának repülőgépét szintén ők lőtték le, ami azután, a misszió bezárását vonta maga után. A helyzetet az is jellemzi, hogy valamennyi magyar megfigyelő megkapta a maláriát. Egy fő a mai napig, küszködik e betegséggel. Mindennapos gond volt a napi víz- és élelmiszeradag előteremtése. A többi missziótól eltérően itt nem voltak tolmácsok, mivel portugál anyanyelvű rendőröket /brazil, bissau guineai/ kívántak minden rendőr állomásra telepíteni. Az elgondolás jó volt, azonban a portugál anyanyelvűek angolul nem beszéltek megfelelően, így bár a helyiekkel megértették magukat, rendőreink nem sok információhoz jutottak.

A Lusakai Egyezmény előírásai alapján rendőreink feladatát képezte:

- az Angolai Nemzeti Rendőrség /ANR/ működésének ellenőrzése, megfigyelése, semlegességének fenntartása érdekében;
- a Gyorsreagálási Rendőrség meghatározott létszámának, valamint fegyverzetének ellenőrzése, megfigyelése;
- a polgári lakosságtól származó fegyverek angolai rendőrség által végzett begyűjtési folyamatának, a fegyverek tárolásának, őrzésének ellenőrzése, megfigyelése;
- az ANR semlegességének ellenőrzése, megfigyelése az UNITA vezetők részére garantált biztonsági intézkedések tekintetében;
- az ANR semlegességének ellenőrzése, megfigyelése, a szavazóhelyek és a választásokon induló jelöltek, a kampányban részt vevő személyek biztonságának garantálására irányuló tevékenysége során.¹⁵

Rendőreinket következő küldetésük ismét az afrikai kontinensre szólította. Ezúttal Nyugat-Szaharába keltek útra és 21-en teljesítettek itt szolgálatot 1995 februárja és 2001 júniusa között.

Az ENSZ Rendőrség feladata volt:

- az ENSZ azonosítási irodáinak védelme;
- közreműködés az azonosítási folyamatban megfigyelőként résztvevő nyugat-szaharai törzsi vezetők mozgásának biztosításában;
- a regisztrációs dokumentumok szállításának védelme;
- segítség nyújtás az ENSZ polgári alkalmazottai részére az azonosítási és regisztrációs folyamatok során (ujjnyomat készítése, fényképezés, a dokumentumok védelme).

Erre a misszióra jellemző volt az erős marokkói politikai befolyás, a rendkívül ingerszegény környezet, a monotonia, a hatalmas távolságok, a sivatagi körülmények, a rengeteg felderítetlen aknamező.

Ugyancsak 1995-ben indult a Honvédelmi Minisztériummal közös békefenntartó misszió a Sinai-félszigeten a Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők /TEM/ kötelékében, ahová, azóta is folyamatosan biztosítunk 15 rendőrt, katonai rendőri feladatokra. A magyar kontingens létszáma 41 fő, közülük – a misszió sajátosságainak megfelelően – mindig négy hölgy is szolgálatot teljesített. A misszió már 1982 óta működik.

A katonai rendőrök feladatkörébe tartozik:

- katonai rendész /rendőr/ feladatok végrehajtása;
- a helyi rendvédelmi erőkkel összekötői feladatok teljesítése;
- bűncselekmények és rendkívüli események, valamint gépjármű balesetek kivizsgálása;
- a TEM tulajdonának védelme;
- bűnmegelőzési feladatok végrehajtása;
- forgalomirányítói és közlekedési rendőri feladatok ellátása;
- járőrözés;
- csomagok és veszélyes tárgyak ellenőrzése.

A Sínai-félszigeten eddig közel 100 fő magyar rendőr és határőr teljesített szolgálatot.¹⁶

Az európai rendvédelmi békefenntartásban való magyar részvétel.

A *jugoszláviai* polgárháború fontos szakasza zárult le a Dayton-i békeegyezmény aláírásával 1995 decemberében. Alig két hónappal az aláírás után a magyar rendőrök már Szarajevóban voltak az új miszsió előkészítése érdekében. Az ENSZ nemzetközi rendőri különítményébe /NRK/ 1996. március, elején érkezett meg az első 35 fős magyar kontingens. A helyzet nagyon bonyolult volt, hiszen három közigazgatás, három rendőrség működött és három hadsereg nézett egymással farkasszemet. Valamennyi lakott település bejáratát állig felfegyverzett rendőrök és katonák védték, géppuskákkal és harckocsikkal megerősítve.

A nemzetközi rendőri különítmény feladatai voltak:

- megfigyelni, figyelemmel kísérni és ellenőrizni a rendvédelmi szerveket és objektumokat, beleértve az igazságszolgáltatási intézményeket /bírótság, ügyészség/, szervezeteket és azok mindennapi tevékenységét;
- tanácsokat adni a rendvédelmi szervek számára;
- oktatás és képzés biztosítása a helyi rendvédelmi szervezetek személyi állománya számára, annak érdekében, hogy azok nagyobb gondot fordítsanak a közbiztonság olyan lényeges elemeire, mint a menekültek visszatérése, a szervezett bűnözés, a kábítószeres, a korrupció, a terrorizmus elleni fellépés és a közbiztonsági válságkezelés;
- értékelni a közrendet fenyegető veszélyeket és tanácsokat adni a helyi rendvédelmi szervezeteknek, hogy azokkal megfelelő módon foglalkozzanak;
- tanácsokat adni Bosznia-Hercegovina kormányzó hatóságainak a hatékony polgári rendvédelmi szervezetek kialakítására;
- közös szolgálattok ellátása a helyi rendvédelmi szervezetekkel;
- nyomozás emberi jogi ügyekben;
- a határ-rendőrség kiképzése és felállítása.

1996–2002 között mintegy 150 rendőr és határőr szolgált az ENSZ nemzetközi rendőri különítményében. A szolgálat nagyon sokat változott a kezdeti közvetlen megfigyelői feladatok helyett, a miszsió utolsó egy évében már tanácsadással és kiképzéssel foglalkoztak.

Az ENSZ mellett más nemzetközi szervezetek is foglalkoznak a nemzetközi válságok kezelésével és békefenntartással. 1998–2000 között a Nyugat-Európai Unió felkérésére két magyar rendőrtiszt teljesített szolgálatot „ismét” Albániában. Feladatukat az albán bünyügyi rendőrség átszervezése és átképzése alkotta.¹⁷

Az ENSZ Átmeneti Közigazgatási Missziója *Koszovóban*, 1999 nyarán kezdődött. Az ENSZ itt kettős rendfenntartói stratégiát követ: átmenetileg biztosítja a közrendet és közbiztonságot, végzi a rendfenntartói és bűnüldözői munkát, másrészt folyamatosan fejleszti és képezi a helyi rendőrséget. Az ENSZ Rendőrség Főkapitánya több mint 4000 rendvédelmi szakembert irányít, akik 52 országból érkeztek. A misszió sajátossága, hogy itt fegyveres rendőri végrehajtói feladatokat kell ellátni. Magyar rendőrök és határőrök 1999–2002 között 10 fővel, 2002-től 5 fővel vesznek részt az itteni békefenntartói feladatokban.

A szintén Koszovóban működő – az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet /EBESZ/ és az ENSZ által közösen üzemeltetett – koszovói Rendőr Akadémián 2000-től tanítanak magyar rendvédelmi szakemberek. Eddig 14 fő magyar tanított összesen az iskolán, jelenleg négy fő magyar – köztük egy hölgy – oktat az akadémián.

MILOSEVICS jugoszláv elnök bukása után a térségben elkezdődött a rendvédelmi szervezetek modernizációja, átképzése. Ezt a feladatot a nemzetközi szervezetek közül az EBESZ vállalta magára és 2001-től folyik, egy hetes turnusokban a szerb, majd 2003 elejétől a montenegrói rendőrség átképzése. Szerbiában két magyar tiszt dolgozott egy évig, jelenleg pedig egy fő magyar rendőr tiszt irányítja a montenegrói rendőrség átképzésével foglalkozó nemzetközi kiképző csoport munkáját.

A koszovói albánok a NATO csapatok bevonulása után áthelyezték gerillatámadásaikat a Macedóniával határos térségbe. A NATO, hogy Albánia semlegességét biztosítsa határmegfigyelői szolgálatot szervezett a tagállamok határőrei bevonásával. 2000–2001 között, 2 fő magyar határőr tiszt látott el szolgálatot a térségben.

A NATO csapatok helyét a közelmúltban az Európai Unió katonai kontingense vette át és 2002 végétől az EBESZ rendőri átképző, tanfolyamokat szervez a kisebbségi kérdések kezelésére. 2003 elejétől két magyar tiszt is részt vet oktatóként a makedón és albán származású rendőrök felkészítésében.¹⁸

2001 decembere óta egy magyar rendőr hölgy dolgozik New Yorkban, az ENSZ Békefenntartói Főigazgatóságán a rendőri főtanácsadó törzsében, ami nemcsak számára jelent komoly elismerést, hanem a magyar rendvédelmi békefenntartás eddigi teljesítményét is fémjelzi.

2002 decembere óta ENSZ felkérésre egy oroszul és angolul egyaránt jól tudó, missziós tapasztalattal rendelkező rendőrtiszt szolgál Tadzsisztánban, mint a belügyminiszter főtanácsadója.

2002 végén megszűnt az ENSZ missziója Bosznia-Hercegovinában és az Európai Unió válságkezelő rendőri ereje vette át az itteni feladatokat mintegy 450 fővel. A misszióba meghívást kaptak az EU tagjelölt országai, köztük Magyarország is.

2003 januárjától öt rendőrtiszt – köztük egy hölgy – képviseli hazánkat az első európai uniós rendőri misszióban. A feladat tanácsadás és a helyi rendvédelmi szervezetek felügyelet.

2003 elejétől dolgoznak magyar rendőr és határőr tisztek Grúziában határmegfigyelői feladattal az EBESZ kötelékében. Jelenleg 2–2 rendőr és határőr tiszttel teljesít itt, rendkívül nehéz körülmények között szolgálatot.

2003 október elejétől egy fő rendőr tiszttel hölgy tagja a Hágai Nemzetközi Törvényszéknek, amely a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűnöket vizsgálja. Nyomozóként alkalmazzák ezen ügyek felderítésére.

A kiválasztás és felkészítés.

A békefenntartói feladatokra induló szakemberek felkészítését intézményesített formában a BM Nemzetközi Oktatási Központja végzi 1997 óta. Az intézményben kidolgoztuk a felkészítés rendszerét, amely több területet foglal magába: pályáztatás, felmérések (nyelvi, számítástechnikai, fizikai, 1 nap), egészségügyi vizsgálat (1 nap), pszichológiai vizsgálat (4 óra), alapképzés (3 hét), konkrét misszióra történő felkészítés (1 hét), a hozzátartozók felkészítése (1 nap), visszailleszkedési program (2–3 nap), kiképzők felkészítése (3 hét), parancsnoki tanfolyam (2 hét), katonai rendőri, rendfenntartó felkészítés (1–4 hét), rendőri mesterlövő képzés és speciális fegyver kezelői képzés (3–4 nap), békefenntartással foglalkozó szemináriumok, konferenciák szervezése (1–4 nap), nemzetközi békefenntartó tanfolyamokon, szemináriumokon való részvétel és előadások tartása (1–3 hét),

A képzési tematikát az ENSZ, EBESZ és az EU elvárásainak megfelelően, saját gyakorlati tapasztalataink felhasználásával dolgoztuk ki. Oktatóként olyan magyar és külföldi előadókat alkalmazunk, akik már teljesítettek külszolgálatot, jól beszélnek angolul és elismert szakemberek a téma oktatásában. Az oktatás angol nyelven zajlik. 2001-től tagjai vagyunk a Békefenntartó Kiképző-központok Nemzetközi Szövetségének (IAPTC), 2002-től pedig a Békefenntartó Rendőrök Világszövetségének.

Az Európai Unió csatlakozás kapcsán átértékelésre kerültek hazánk nemzetbiztonsággal kapcsolatos kérdések, és állásfoglalás született a világ válságzócainak Magyarország biztonságára gyakorolt hatásairól, valamint azok kezelésének prioritásairól.

A rendvédelmi kontingensek összeállítása, a parancsnoki állomány kiválasztása

A kontingensek összeállítása során a fő szempont mindig a meghívó szervezet által kiadott irányelveknek való megfelelés volt.

Ennek során figyelembe vettük az egészségügyi alkalmasságot, a pszichológiai alkalmasságot, a fizikai alkalmasságot, a missziós nyelv (általában az angol) tárgyalóképes ismeretét, legalább 2 éves gépkocsivezetői gyakorlatot, minimum 5 éves rendvédelmi tapasztalatokat (vezetőknél 8 év).

Fontos szempontnak tartottuk és tartjuk ma is, hogy a kontingens legalább 30 %-a már missziót megjárta tapasztalt kollégákból álljon. Ők képesek segíteni a tapasztalatlanabbakat a missziós területre való kikerkezéskor és a kezdeti időszakban. A missziós tisztségekbe is lehetőleg úgy osztottuk be az állományt, hogy minden kisebb létszámú helyre kerülő csoportba kerüljön tapasztalattal rendelkező „veterán” is. Ez a módszer rendkívül jól bevált.

A kontingens parancsnokát minden esetben megkíséreltük körültekintően kiválasztani. Az általános feltételeken túl is támasztottunk feltételeket a parancsnoki állomány felé: vezetői alkalmasság, legalább 8 éves szakmai gyakorlati tapasztalat, legalább 5 éves vezetői gyakorlat, missziós tapasztalat.

A parancsnoki gondoskodás a missziós területen

A kontingens parancsnokának nincs könnyű feladata a rábízott rendvédelmi állomány tekintetében. Vezetői mandátuma általában nagyon rövid időszakra (6–24 hónap) korlátozódik. Nem ismeri jól a hozzá beosztott állományt. A kontingensek általában nagyon heterogén összetételűek. A kontingens nem együtt kerül alkalmazásra, hanem sok esetben 2–4 fős csoportokban, egymástól távol dolgoznak. Főleg a missziók kezdetén, vagy válsághelyzetekben nincs megbízható összeköttetés a kontingens tag-

jai és a parancsnok között. Az állomány kettős alárendeltségben /nemzeti és missziós/ dolgozik, ami szintén bonyolítja a vezetői feladatokat. Ennek ellenére a kontingens parancsnok felelős a rábízott emberek biztonságáért, fegyelméért és a feladatok szakszerű teljesítéséért. Az eltelt több mint tíz éves rendvédelmi békefenntartói missziók során voltak ugyan kudarcaink a parancsnoki állomány kiválasztása során, azonban túlnyomó többségük kiválóan helytállt a nehéz körülmények között is. A sikeres parancsnokok által alkalmazott módszer részét képezte, hogy:

- személyesen választották ki a kontingens állományát;
- közösen hajtották végre a felkészülést a kontingens tagjaival;
- figyelembe vették a pszichológusok, az orvosok véleményét;
- kikérték a közvetlen parancsnokok véleményét a kiválasztás előtt;
- már a felkészítés idején különböző személyre szabott feladatokon keresztül ellenőrizték az egyéni teljesítményeket;
- a kezdőket missziós tapasztalattal rendelkezők mellé osztották be;
- a misszió idején rendszeres kapcsolatot tartottak a kontingens tagjaival;
- rendszeresen meglátogatták és értékelték beosztottaikat;
- súlyos fegyvelemsértés esetén éltek a hazavezénylés lehetőségével.

A magyar rendvédelmi békefenntartás eredményei.

- Jelentős eredményeket értünk el a végrehajtott missziók (Namíbia, Kambodzsa, Mozambik, Angola, Nyugat-Szahara, Sínai-félsziget, Albánia, Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Szerbia-Montenegró) során.

- Több száz rendvédelmi szakember gyarapította szakmai ismeretét és nyelvtudását nemzetközi környezetben.

- Szinte felbecsülhetetlen kapcsolatrendszer alakult ki a különböző nemzeti békefenntartói alakulatok tagjaival.

- A magyar szakemberek komoly elismerést vívtak ki szakmai teljesítményükkel és szorgalmukkal a nemzetközi szervezetekben és a nemzeti kontingensek szemében.

- Nemzetközi elismerés övezi a magyar békefenntartói képzést és felkészítést.

- Sikerült elérni, hogy nemzetközi jelenlétünk fennmaradjon a békefenntartásban.

Jegyzetek:

¹ BEREK

² PILCH

³ 1867/XII. TC.

⁴ GALÁNTAI: 87-162. p.

⁵ PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*. 68-100. p.

⁶ Idem: A dualista Magyarország belügyi szervezete. ; Idem: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. ; Idem: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. ; Idem: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.

⁷ Idem: A magyar csendőrség szervezete és működése 1881-1914. ; Idem: Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél. ; Idem: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.

⁸ SZAKÁLY Sándor: *Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége*. ; Idem: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945*.

⁹ PILCH: op. cit.

¹⁰ BEREK: op. cit.

¹¹ GYÖRI

¹² *Nemzetépítés: az ENSZ és Namíbia*.

¹³ SCHMIDT: 5. p.

¹⁴ *Békefenntartás*.

¹⁵ NAGY Lajos

¹⁶ NAGY Zoltán

¹⁷ HAJDÚ

¹⁸ SZIPOLA

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

Békefenntartás — *Peace-keeping*. [Békefenntartás.] New York, 1996, United Nations Department of Public Information.

Nemzetépítés: az ENSZ és Namíbia. — *Nation Building: The U.N. and Namibia*. [Nemzetépítés: az ENSZ és Namíbia.] Washington D.C., 1990, National Democratic Institute for International Affairs.

GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Az osztrák-magyar dualizmus 1867-1918*. Budapest, 1985, Kossuth.

- GYÖRI — GYÖRI Sándor: *Magyarok Dél-Vietnamban. Szemtanúként Saigonban* Budapest, 1985, ZMKA.
- PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996², Osiris.
- PARÁDI: *Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.* — PARÁDI József: *Die Verhältnisse des Personalstands bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie.* [Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.] Berlin, 2008, Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 19 p. /Beiträge aus dem Fachberich 3 der Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 68./ A tanulmány korábbi változata 2008. V. 28-án Berlinben hangzott el az Európai Unió ERASMUS-oktatási programjának a keretében megvalósított professzori mobilitás során a Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin BA képzés keretében tanuló hallgatói számára. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PILCH — PILCH Jenő (szerk.): *A magyar katona vitézségének ezer éve.* Budapest, 1933, Franklin.
- SCHMIDT — Erwin A. SCHMIDT: *Police in Peace Operations.* [Rendőrség a békefenntartásban.] Wien, 1998., s.n.
- SZAKÁLY: *A magyar táborigazgatás története 1938-1945.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar táborigazgatás története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister.
- TANULMÁNYOK
- PARÁDI: A dualista Magyarország belügyi szervezetei. — PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervezetei. *Beliügyi Szemle*, XXXIV. évf. (1986) 4. sz. 45-50. p.
- PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. *Beliügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2. sz. 35-40. p.
- PARÁDI: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. — PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 21-28. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Tradíció és korszerűség*” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8. sz. 78-83. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A napóleoni közbiztonsági örökség újja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. — PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 79-87. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar csendőrség szervezete és működése 1881-1914. — PARÁDI József: La gendarmerie hongroise: naissance et fonctionnement 1881-1914. [A magyar csendőrség szervezete és működése 1881-1914.] *Revue de la gendarmerie nationale*, [A Francia Nemzeti Csendőrség folyóirata] LI. évf. (2002) 205. sz. 109–114. p.
- PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. — PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 100-104. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének táborigazgatásának története. — SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének táborigazgatásának története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 55-58. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KÉZIRATOK ÉS BELSŐ KIADVÁNYOK A SZERZŐ MAGÁNGYŰJTEMÉNYÉBEN
- BEREK — BEREK Lajos et al.: *Misszió.* ISBN szám nélküli, a HM ügynevezett „belső kiadványa”, meghatározott személyi kör számára. A szerző tulajdonában.

- HAJDÚ — HAJDÚ Sándor: WEU-MARE, Nyugat-Európai Unió Többnemzetiségű Rendőri Tanácsadó missziója. In HAJDÚ Sándor – NAGY Lajos – NAGY Zoltán – SZIPOLA Gyula (szerk.): *Misszióparancsnoki jelentések 2001*. Budapest, 2001, ISBN szám nélküli, a BM NOK úgynevezett „belső kiadványa”, meghatározott személyi kör számára. A szerző tulajdonában.
- NAGY Lajos — NAGY Lajos: UNAVEM-I-II-II, /HONKA/, ENSZ Angolai Missziója. In HAJDÚ Sándor – NAGY Lajos – NAGY Zoltán – SZIPOLA Gyula (szerk.): *Misszióparancsnoki jelentések 2001*. Budapest, 2001, ISBN szám nélküli, a BM NOK úgynevezett „belső kiadványa”, meghatározott személyi kör számára. A szerző tulajdonában.
- NAGY Zoltán — NAGY Zoltán: MINURSO, ENSZ missziója a népszavazásért Nyugat-Szaharában. In HAJDÚ Sándor – NAGY Lajos – NAGY Zoltán – SZIPOLA Gyula (szerk.): *Misszióparancsnoki jelentések 2001*. Budapest, 2001, a BM NOK úgynevezett „belső kiadványa”, meghatározott személyi kör számára. A szerző tulajdonában.
- SZIPOLA — SZIPOLA Gyula: UNMIK, ENSZ Átmeneti Közigazgatási Missziója, Koszovóban. In HAJDÚ Sándor – NAGY Lajos – NAGY Zoltán – SZIPOLA Gyula (szerk.): *Misszióparancsnoki jelentések 2001*. Budapest, 2001, a BM NOK úgynevezett „belső kiadványa”, meghatározott személyi kör számára. A szerző tulajdonában.
- JOGSZABÁLYOK
1867/XII. tc. — 1867/XII. tc. a magyar korona országai és az Ő Felsege uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézési módjáról

Mellékletek jegyzéke

<i>I. sz. melléklet</i>	
2003-ban tervezett békefenntartói tanfolyamok és visszailleszkedési foglalkozások	22
<i>II. sz. melléklet</i>	
Kiválasztás és képzés	23
<i>III. sz. melléklet</i>	
Felszerelés és ruházat	23
<i>IV. sz. melléklet</i>	
Missziós tevékenység	23

I. sz. melléklet

2003-ban tervezett békefenntartói tanfolyamok és visszailleszkedési foglalkozások

Misszió neve:	Tanfolyam ideje:	Kiutazás időpontja:	Rendőri résztvevők száma:	Összesen:
Afganisztán	2003. november 10–18.	2004 január	5	5
MFO – Sínai-félsziget	2003. február 03–07. 2003. július 22–26.	2003. március 18. 2003. szeptember 16.	7 11	24 31
EU Válságkezelő Erő nemzetközi parancsnoki tanfolyam	2003. szeptember 15–26.		10 fő 5 fő külföldi	15
UNFICYP – Ciprus (katonai rendőri misszió)	2003. február 17–28. 2003. július 29–aug. 09.	2003 augusztus	-	8–10 katona 8–10 katona
Európai Unió Rendőri Válságkezelő Erő	2003. márc. 17– ápr. 04. 2003. nov. 24–dec. 12.	- -	30 fő 2 fő külföldi 32 fő 5 fő külföldi	32 35
UNMIK – Koszovó	2003. nov. 24–dec. 12.	2003. november 12.	6	6
Visszailleszkedés	Foglalkozás ideje:	Hazatérés időpontja:		
EUPM – Bosznia-Hercegovina	2003. november 7.	2003. október 30.	8	8
UNMIK – Koszovó	2003. november 10.	-	-	-
MFO – Sínai-félsziget	2003. március 29. 2003. október 02.	2003. március 26. 2003. szeptember 26.	5 fő 8 fő + 2 fő hőr.	5 fő 10 fő

Forrás: Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Nemzetközi Oktatási Központja irattárában őrzött vonatkozó tartalmú misszióparancsnoki jelentéseket leselejtezték.

Kiválasztás és képzés

A kiválasztás magába foglalja a pályáztatást, az egészségügyi- és pszichológiai felmérést. A képzés során tekintetbe kell venni a szállás, étkezés, irodaszerek, nyomdai munkálatok, belépők és terembérletek költségvonzatát.

	ENSZ		EU		MFO 15 fő	NATO határőrök részére 10 fő	EBESZ 10 fő	Összesen
	UNMIK 6 fő	Várható felkérések 10 fő	EU Bosznia 10 fő	Egyéb válság- kezelő misz- ziók, 20 fő				
Kiválasztás	360.600,-	601.000,-	601.000,-	1.202.000,-	901.500,-	601.000,-	601.000,-	4.868.100,-
Képzés	2 hetes 204.000,-	2 hetes 385.000,-	1 hetes 121.500,-	3 hetes alap- képzés: 1.695.700,- 1 hetes cél- felkészítés: 1.426.300,- 1 hetes ösz- szevonás: 1.658.500,-	1 hetes 265.500,-	207.900,-	207.900,-	6.172.300,-
Összesen:	564.600,-	986.000,-	722.500,-	5.982.500,-	1.167.000,-	808.900,-	808.900,-	11.040.400,-

(A táblázatban feltüntetett összegek HUF-ban értendők)

Forrás: Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Nemzetközi Oktatási Központja irattárában őrzött vonatkozó tartalmú misszióparancsnoki jelentéseket leselejtezték.

Felszerelés és ruházat

A felszerelés és ruházat költségeinek alapjául az Európai Unió Válságkezelő Rendőri Erő magyarországi kontingense költség-tervezeténél már kiszámolt felszerelési és ruházati összegeket vettem alapul.

	ENSZ		EU		MFO 15 fő	NATO határőrök részére 10 fő	EBESZ 10 fő	Összesen
	UNMIK 6 fő	Várható felkérések 10 fő	EU Bosznia 10 fő	Egyéb vál- ságkezelő missziók 20 fő				
Felszerelés	4.222.620,-	7.037.770,-	7.037.770,-	14.075.400,-	10.556.550,-	7.037.770,-	7.037.770,-	57.005.650,-
Ruházat	3.544.194,-	5.906.990,-	5.906.990,-	11.813.980,-	5.200.000,-	5.906.990,-	5.906.990,-	44.186.134,-
Összesen:	7.766.814,-	12.944.760,-	12.944.760,-	25.889.380,-	15.756.550,-	12.944.760,-	12.944.760,-	101.191.784,-

(A táblázatban feltüntetett összegek HUF-ban értendők)

Forrás: Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Nemzetközi Oktatási Központja irattárában őrzött vonatkozó tartalmú misszióparancsnoki jelentéseket leselejtezték.

Missziós tevékenység

A missziós tevékenység pénzügyi vonatkozása számításánál vizsgáltam az itthoni munkabért (2002. évi tisztii fizetés – 2003. évi infláció rászámolással átlagolva), a bevetési pótlékokat, a külföldön megkapottapidíjat – amely az EU és MFO missziók-nál jelentkezik magyar költségként – és az azonnali evakuálásra elkülönített pénzösszeget, amely 1000€ / fő összeget tesz ki.

	ENSZ		EU		MFO 15 fő	NATO határőrök részére 10 fő	EBESZ 10 fő	Összesen
	UNMIK 6 fő	Várható felkérések 10 fő	EU Bosznia 10 fő	Egyéb vál- ságkezelő missziók 20 fő				
Fizetés /hó	1.453.320,-	2.422.200,-	2.422.200,-	4.844.400,-	3.633.300,-	2.422.200,-	2.422.200,-	19.619.820,-
Bevetési pótlék /hó	297.000,-	495.000,-	495.000,-	990.000,-	742.500,-			4.009.500,-
Napidíj /hó	75€/fő/nap 3.375.000,-	~80€/fő/nap 6.000.000,-	~75€/fő/nap 5.625.000,-	~100€/fő/nap 15.000.000,-	~35€/fő/nap 3.937.500,-	~40€/fő/nap 3.000.000,-	~95€/fő/nap 7.125.000,-	44.062.500,-
Azonnali evakuálásra	1.500.000,-	2.500.000,-	2.500.000,-	5.000.000,-	3.750.000,-	2.500.000,-	2.500.000,-	20.250.000,-
Összesen:	6.625.320,-	11.417.200,-	11.042.200,-	25.834.400,-	12.063.300,-	8.417.200,-	12.542.200,-	87.941.820,-

(A táblázatban feltüntetett összegek HUF-ban értendők)

Forrás: Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Nemzetközi Oktatási Központja irattárában őrzött vonatkozó tartalmú misszióparancsnoki jelentéseket leselejtezték.